

## **Kansalaisaloitteen otsikko**

Turkistarhaus historiaan – Oikeudenmukainen siirtymä turkistarhattomaan Suomeen

## **Aloitteen päiväys**

04.09.2023

## **Aloitteen muoto**

Ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä

## **Aloitteen sisältö**

Me allekirjoittaneet ehdotamme, että eduskunta edellyttää valtioneuvostoa ryhtymään lainvalmisteluun turkistarhauksen kieltämiseksi oikeudenmukaisella tavalla, ja antavan asiaa koskevan hallituksen esityksen eduskunnalle mahdollisimman pian. Aloitteessa ehdotetaan, että siirtymä turkistarhattomaan Suomeen toteutetaan laatimalla kansallinen suunnitelma turkistuotannon lakkauttamiseksi kohtuullisella siirtymäajalla, minkä lisäksi alan harjoittamisesta luopuville tarhaajille luodaan luopumistukijärjestelmä.

## **Perustelut**

Suomen turkistarhoilla syntyi vuonna 2022 yhteensä 1,3 miljoonaa kettua, naalia, minkkiä ja supikoiraa [1]. Turkistarhojen eläimet joutuvat viettämään elämänsä pienissä, virikkeettömissä ja verkkopohjaisissa häkeissä, jotka estävät lähes kaikkien lajityypillisten käyttäytymistarpeiden toteuttamisen: ketut eivät pysty kaivamaan tai piiloutumaan, minkeillä ei ole mahdollisuutta uimiseen tai kiipeilemiseen ja supikoirat eivät voi nukkua talviunta [2,3]. Näiden keskeisten tarpeiden laiminlyöminen aiheuttaa eläimille vakavia hyvinvointiongelmia ja kärsimystä [2].

Turkistarhoilla kasvatettavat lajit ovat heikosti kesyyntyneitä, sillä niitä on tarhattu vain noin sata vuotta, eikä tarhaaminen ole poistanut eläimiltä niiden lajityypillisiä käyttäytymistarpeita [2,4]. Turkiseläimiä on myös jalostettu vasta muutamia vuosikymmeniä, ja jalostuksessa on keskitytty eläimen kesyyden ja sopeutumisen sijasta lähinnä turkin laatuun ja pentutuottoon. Jalostuksella ylipäättään pystytään muokkaamaan lajityypillisiä käyttäytymistarpeita vain hyvin vähän, ja siksi siitä ei ole ratkaisuksi virikkeettömän häkkiympäristön aiheuttamiin hyvinvointiongelmiiin, kuten stereotyyppiseen käyttäytymiseen, apatiaan sekä itsensä ja muiden eläinten vahingoittamiseen. [2]

Osa Euroopan maista on pyrkinyt parantamaan turkistarhoilla kasvatettavien eläinten hyvinvointia uudistamalla eläinsuojelulainsäädäntöään, mutta kiristyneet lainsäädännön vaatimukset ovat aina johtaneet kyseisen alan loppumiseen kannattavuussyistä [5,6]. Esimerkiksi Ruotsissa kettutarhaus rajoitettiin vain sellaisiin tiloihin, joissa eläimet voivat kaivaa, niillä on virikkeitä ja mahdollisuus elää luontaisena sosiaalisena ryhmänä. Nämä parannukset tekivät alan harjoittamisesta kuitenkin taloudellisesti kannattamatonta ja johtivat kettutarhauksen loppumiseen Ruotsissa. [7] Suomessa turkistarhaus ei ole kannattavaa edes nykymuodossaan, ja eläinten elinolosuhteiden kehittäminen niin, että ne mahdollistaisivat lajityypillisten käyttäytymistarpeiden toteuttamisen, johtaisi täällä väistämättä samaan lopputulokseen kuin Ruotsissa ja muissa parannuksia tehneissä maissa [8].

Turkistarhausta on puolustettu pitkään sen talousvaikutuksilla: vientituloilla, työllistävyydellä ja verotuloilla. Alan taloudellinen merkittävyys on nykyään kuitenkin hyvin vähäinen: esimerkiksi turkisanhkojen nettoviennin arvo oli vuonna 2022 vain 32 miljoonaa euroa, eli 0,04 % Suomen tavaraviennin kokonaistuloista [9]. Turkisala työllisti vuonna 2022 suoraan 1580 henkilötyövuotta, josta varsinaisen turkistarhauksen osuus oli 540 henkilötyövuotta [1]. Tarhaustoiminta oli yli puolessa yrityksistä (57 %) osa-aikaista, ja näistä tarhausta osa-aikaisesti harjoittavista yrityksistä suurimmassa osassa (43 % koko otoksesta) myös sivutoimista [10]. Turkistarhaus työllisti vuonna 2022 pääasiallisesti enää noin 200 yrittäjää ja tuotti Suomeen 25 miljoonaa euroa veroja [10,1].

Turkisan taloudellisen merkittävyyden lisäksi myös sen yhteiskunnallinen hyväksyttävyys on

romahtanut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Taloustutkimuksen vuonna 2022 toteuttamien kyselytutkimusten mukaan 80 % suomalaisista vastustaa nykymuotoista turkistarhausta ja 75 % turkistarhauksen tukemista [11,12]. Turkistarhausta ei kuitenkaan ole kansalaisten mielipiteestä huolimatta kielletty, vaikka muualla Euroopassa kiellot ovat edenneet vauhdikkaasti: EU:ssa on jäljellä enää kahdeksan maata, jotka sallivat turkistarhauksen ilman rajoituksia. Näistäkin maista Puolassa, Liettuassa ja Romaniassa on käynnissä parlamentaarinen keskustelu turkistarhauksen kieltämisestä. [7] Suomi kuuluu nykyisen lainsäädäntönsä johdosta Venäjän ja Kiinan ohella yhä harvalukuisempaan joukkoon maita, joissa turkistarhauksen harjoittaminen on edelleen sallittua.

Yksi yleisimpiä perusteluja turkistarhauksen puolesta on, että alan harjoittaminen siirtyisi sen kieltämisen myötä heikomman eläinsuojelutason maihin, kuten Kiinaan. Tämä väite ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Esimerkiksi minkkien tarhaus on vähentynyt Kiinassa merkittävästi jo kymmenen vuoden ajan: vuonna 2012 maasta tarjottiin myytäväksi 31 miljoonaa minkinnahkaa, kun vuonna 2022 nahkoja tarjottiin enää 2 miljoonaa kappaletta [1]. Muutos on tapahtunut siitäkin huolimatta, että Tanska, joka oli Euroopan suurin minkinnahkojen tuottajamaa, lopetti maan kaikki minkit ja kielsi alan harjoittamisen väliaikaisesti vuonna 2020 [13]. Minkkien lisäksi myös kettujen tarhaus on vähentynyt Kiinassa: vuonna 2012 maasta tarjottiin myytäväksi 10 miljoonaa ketunnahkaa, kun vuonna 2022 nahkoja tarjottiin enää 4 miljoonaa kappaletta [1]. Turkisnahkojen tarjontamäärien kehitys osoittaa, että turkistarhaus ei siirry Kiinaan Euroopan maiden tarhauskieltojen seurauksena.

Eläinten hyvinvointiongelmien lisäksi turkistarhaus aiheuttaa myös kansanterveydellisen riskin uusien pandemioiden syntymisen kautta. Tuhannet tiiviisti asutetut turkiseläimet ovat otollinen alusta virusten lisääntymiselle, leviämiselle ja muuntumiselle. Ruokaviraston maaliskuussa 2023 julkaiseman tutkimuksen mukaan seuraava pandemia saattaakin kehittyä turkiseläinpopulaatiossa muuntuneen influenssaviruksen myötä. [14] Heinäkuussa 2023 Suomen turkistarhoilla todettiin ensimmäistä kertaa lintuinfluenssatartunta, ja elokuussa tartuntoja on havaittu yhteensä jo 25 tarhalla [15,16]. Lisäksi viidellä turkistarhoista on todettu lintuinfluenssaviruksen muunnoksia, jotka edistävät viruksen lisääntymistä nisäkässolussa [17]. Ruokavirasto onkin tehnyt päätöksen lopettaa noin 120 000 turkiseläintä, jotta virus ei tarttuisi ihmisiin ja kehittyisi pandemiaksi [16].

Turkistarhaus on menneisyyden ala, joka aiheuttaa eläimille kärsimystä, on talousvaikutuksiltaan vähäinen ja muodostaa riskin ihmisten terveydelle. Siksi se tulee siirtää historiaan kansalaisten yleisen mielipiteen sekä muiden Euroopan maiden eläinsuojelukehityksen mukaisesti. Siirtymä turkistarhattomaan Suomeen on kuitenkin tehtävä oikeudenmukaisella tavalla. Tämä tarkoittaa käytännössä kansallisen suunnitelman laatimista turkistuotannon lakkauttamiseksi kohtuullisella siirtymäajalla sekä turkistarhauksesta luopuville tarhaajille tarkoitetun luopumistukijärjestelmän luomista. Turkistarhaus voi vielä välttää turvealan kohtalon oikeudenmukaisen siirtymän avulla. Alan hallitusta alasajosta hyötyisivät niin eläimet, tarhaajat kuin myös alasta riippuvaiset alueet.

### **Vastuuhenkilöt**

Tiina Vuolle

Elisa Aaltola

Pavel Tcherenkov

Riina Mattila

Eeva Ylimäki

Jemina Fallenius